MAMILLO CURTISEA Weyenb.

DOOR

Prof. Dr. H. WEYENBERGH.

Reeds kort na mijn aankomst te Buenos-Aires ontving ik van Prof. Burmeister, mijn' hooggeschatten begunstiger en beschermer, eenige rupsen op een struik met veelknoopige, bijna perpendiculaire takken en kleine elliptische vleezige, aan de stengelknoopen tot bundels vereenigde bladen, gevonden. Deze rupsen hadden zich reeds — het was in het laatst van Augustus — spinsels vervaardigd, maar deze nog niet gesloten; zij sluiten de spinsels eerst een paar dagen voor de verpopping en waren toen ik haar ontving nog zeer levendig. De spinsels zijn van een harde substantie en gelijken eenigszins in vorm op de kokertjens van jonge Coleophoren-rupsen. Figuur 2 stelt zulk een spinsel in natuurlijke grootte voor; in het midden buikig, zijn zij daar 1,1 à 1,2 centim. breed, de lengte is ongeveer 4,5 centim. De beide einden zijn eenigszins toegespitst en aan de bovenzijde zijn zij met een' korten steel stevig aan den tak bevestigd. Hier en daar ziet men eenige gekrulde of spiraalvormige aanhangsels van spinstof, vooral aan het ondereinde en zoowel aan het onder- als aan het boveneinde eene opening aan de binnen-(buik-)vlakte (naar de plant gekeerd), zoodat de rugzijde van het spinsel als 't ware een dak of gewelf over de bovenopening vormde en aan de onderopening de rugzijde zich er eenigzins schopvormig voor uitstrekte.

De rups is in 't algemeen grauw, vuil-bruin van kleur; kop, kaken en borstpooten zijn glimmend zwart. Het groote nekschild

op den tweeden ring is donkerbruin, bijna zwart en door eene geele streep op het midden van den rug in tweeën gedeeld; overigens is de tweede ring geel, even als de derde en vierde; op deze beide laatsten bevindt zich ter zijde een breede, gegolfde donkerbruine band, die bijna de geheele zijvlakte inneemt en door een zeer, licht smal bandjen is afgezet. De ruggestreep is breed en licht, en over de geheele lengte der rups te zien. De overige segmenten zijn eenkleurig vuilbruin en gelijken, met de loupe bezien, eenigszins op segrijn leder, alleen aan de stigmataalplooi is de kleur iets lichter.

De negende ring is het lichtst en eenigszins doorschijnend; het elfde segment en het staarteind zijn weder donkerbruin. De buikvlakte is grauw met eene breede lichte streep in het midden, ook de buikpooten zijn grauw, doch iets donkerder. De segmenten, waaraan zich de borstpooten bevinden, zijn zwart aan de onderzijde met eene witte streep in het midden. Op den staartklep staan eenige kleine rosbruine borstelhaartjens en de kop is met eenige lange stijve borstelharen versierd. Aan de voorzijde van den kop o. a. staan er twee paren, helder wit van kleur met zwarte eenigszins aangezwollen toppen; twee fraaije witte haren staan ook op het nekschild en ter zijde staan er hier nog eenige kortere. De stigmataalstippen zijn klein en zwart.

De vorm dezer rups is lang en slank, van den kop af langzaam tot aan den negenden ring in dikte toenemend; de drie op den kop volgende ringen vormen als 't ware een langen hals; de drie laatste ringen zijn weder minder breed dan de negende. De grootste breedte is 7 à 8 millim., de lengte der volwassen rups is ongeveer 5 centim.

Volgens eene mededeeling van den heer C. Trieblnig, adsistent aan het museum van natuurhistorie te Buenos-Aires en conservator der gelede dieren aldaar, vervaardigt de rups haar spinsel na de laatste vervelling, kruipt er dan mede op de takken rond, overwintert er in en als zij gaat verpoppen bevestigt zij het zeer vast aan een tak. Uitwendig is dit spinsel eenigszins als segrijnleder gestippeld. Voor het verpoppen worden de

boven- en onderopening met eenige losse draden digt gesponnen en in het begin van September veranderen zij in poppen, die reeds weinige uren na de afstrooping der rupsenhuid donkerbruin gekleurd zijn.

De pop kenmerkt zich door twee platte oorachtige uitsteeksels voor aan den kop, als twee plaatjens die met elkanders binnenvlakten een hoek vormen; op den rug van den thorax is een sterk uitpuilende lijn of kam, en met de loupe op het midden van elken ring des achterlijfs een krans van weerhaakjens te zien. De anaalring vertoont een zamengedrukt, plat, eenigszins wigvormig staarteind en daarom heen enkele kleine doorntjens of wratjens.

In het begin van October verschijnen de vlinders meest in den morgen; bij het uitkomen wordt het kleine driehoekige plaatjen, dat de beide hoorntjens draagt, van de poppenhuid afgeligt. Eerst tegen den avond is de vlinder vliegvaardig.

De algemeene kleur van den vlinder is geelgrijs, min of meer roomkleurig en hij is geheel met zwarte stippen bezaaid.

De kop is donkerder en het voorhoofd puilt als een driehoek tusschen de groote zwarte oogen vrij sterk uit. De wortel der sprieten is verdikt en de sprieten staan op dezen wortel geleed en zijn fijn kamvormig, bij het mannetjen fijner dan bij het wijfjen. De thorax is groot en zwaar bedonsd, grijsachtig-roomkleurig, het achterlijf is grauw. De bovenvleugels zijn grijsachtig-roomkleurig met vele zwarte stippen en vertoonen twee zwarte lijnen, die iets beneden het midden van den binnenrand beginnen en in den vleugelpunt uitloopen. Deze lijnen staan digt nevens elkander, convergeeren in den vleugelpunt en de bovenste is donkerder dan de tweede. Het gedeelte van den vleugel dat onder deze lijnen ligt, is donkerder en wordt min of meer potloodkleurig. De voorrand is donker, hetgeen vooral op het achterste derde gedeelte zeer duidelijk is. Van het midden van dit achterste derde gedeelte loopt een lijntjen in een kleinen boog naar den vleugelpunt, welke door het te zamen loopen dezer lijnen vrij donker wordt. Ongeveer in het midden van den afstand tusschen den vleugelpunt en den vleugelwortel, op

een afstand van drie millimeter van den voorrand, ziet men eene ongeschubde plaats in den vorm van twee onregelmatige driehoeken, die met een der zijden met elkander zijn vereenigd. De ondervleugels zijn in twee helften door eene kromme donkere lijn verdeeld; eigenlijk verdient deze lijn den naam van een band, welks bovenrand eene zwarte lijn vormt; de kleinere bovenhelft dezer vleugels is grauw, de grootere onderhelft heeft de kleur der bovenvleugels. Overigens zijn onder- en bovenvleugels vrij wel aan elkander gelijk. De franje is lichtgrijs. De ondervlakte der vleugels is grauw met vele zwarte stippen en aan den achtterrand eenigszins bruin bestoven. De dijen en scheenen zijn zeer bedonsd en van de algemeene ligchaamskleur; de tarsen zijn onbedonsd en zwartachtig.

Het verschil tusschen den mannelijken en vrouwelijken vlinder bestaat hierin, dat het mannetjen kleiner is, terwijl zijn achterlijf gepluimd eindigt en op den rug een weinig rood bestoven is. Ook de vleugelpunt der bovenvleugels is een weinig rood bestoven en bepaald rozenrood gekleurd is de binnenrand der voorvleugels, vooral onder den dwarsband. Deze roode teekening is bij de mannetjens zeer geprononceerd.

De lengte van het mannetjen is 15 millim., van het wijfjen 20 millim.; de vlucht is ongeveer ♂ 35 millim., ♀ 55 millim.

De eijeren zijn lang met afgeronde uiteinden en hoog geel van kleur; zij worden bij kleine hoopjens, van drie tot acht, aan elkander gekleefd.

De eerste toestanden dezer soort waren reeds aan Curtis bekend en hij heeft die afgebeeld en beschreven, de vlinder bleef hem echter onbekend en daarom heeft hij de soort niet benoemd. Het opstel van Curtis is mij echter niet toegankelijk en bleef mij onbekend; de mededeeling er over dank ik aan Prof. Burmeister.

Ik meende daarom reden te hebben de soort naar den verdienstelijken zooloog Curtis te benoemen.

Buenos-Aires 1872.

Verklaring der afbeeldingen.

Fig. 1. De voedselplant der rups.
„ 2. Het spinsel.
„ 3. De rups.
„ 4. Het voorste gedeelte van de rups, vergroot.
„ 5. De kop der rups van de rugzijde gezien, vergroot.
„ 6. De pop.
„ 7. De oorachtige aanhangsels op den kop der pop, zeer vergroot.
„ 8. Staarteinde der pop, zeer vergroot.
„ 9. Een ei, vergroot.
„ 10. De vlinder ♀ (*a*. afmeting).
„ 11. De vlinder ♂ (*b*. afmeting).